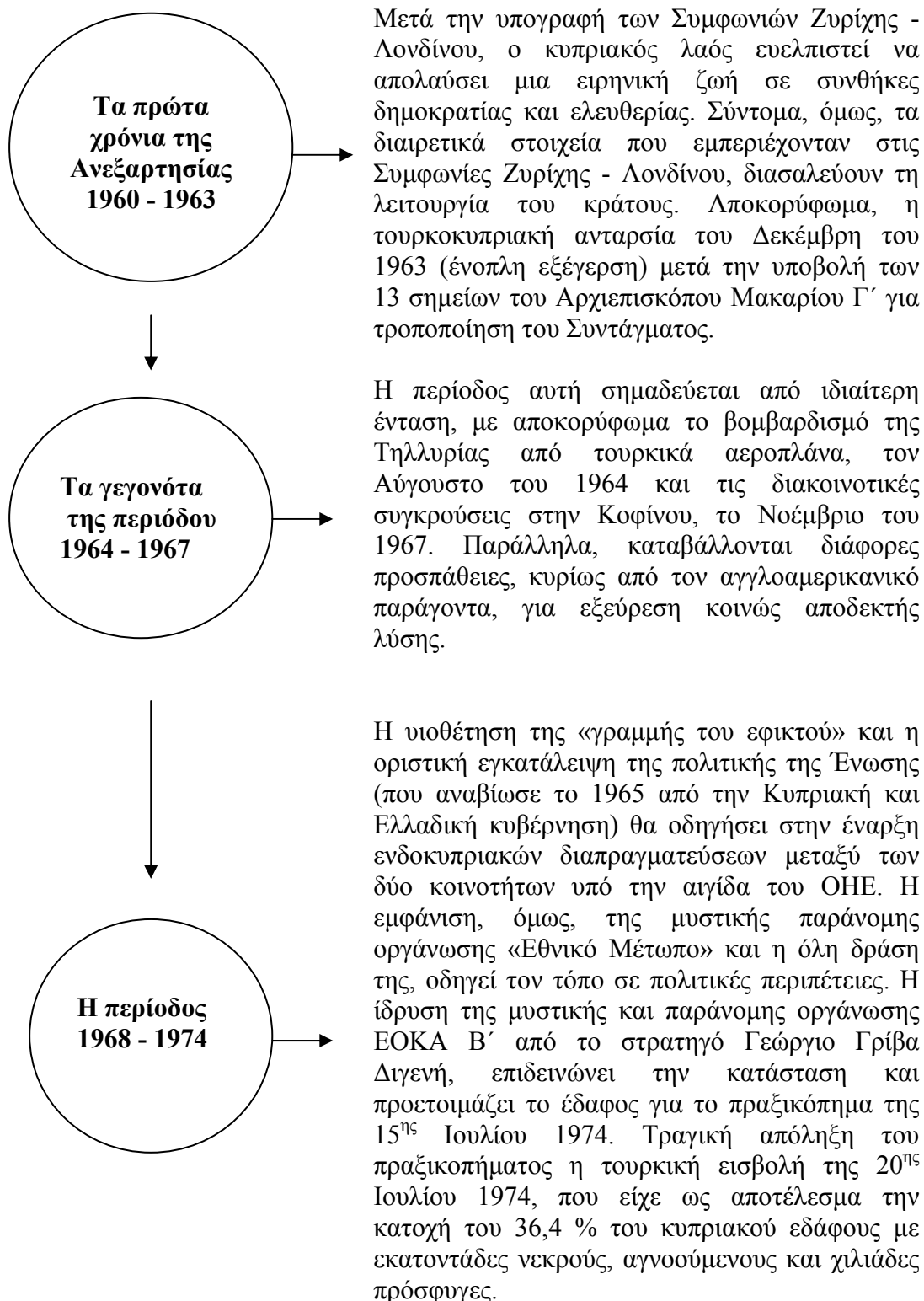

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ - ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
(Γ΄ Λυκείου)

Συνοπτικό Διάγραμμα της Σύγχρονης Ιστορίας της Κύπρου
Από την ανεξαρτησία ως το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή
(1960 – 1974)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΩΣ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ (1960 – 1974)

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1964 - 1967

Μετά τα αιματηρά γεγονότα του 1963 και την έκρυθμη κατάσταση που δημιουργήθηκε στην Κύπρο, το 1964 ήταν χρονιά πολλών και σημαντικών εξελίξεων:

Πενταμερής διάσκεψη του 1964

Συγκαλείται στο Λονδίνο, αρχές του 1964, μετά από πρωτοβουλία της Αγγλίας και ενθάρρυνση του ΝΑΤΟ. Η Αγγλία αναλαμβάνει και πάλι μεσολαβητικό ρόλο για επαναδιαπραγμάτευση του κυπριακού προβλήματος.

Συμμετέχουν: Αγγλία, Ελλάδα και Τουρκία, ως εγγυήτριες Δυνάμεις και εκπρόσωποι της Ελληνοκυπριακής και της Τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Η πενταμερής αυτή διάσκεψη καταλήγει τελικά σε αποτυχία.

Αγγλοαμερικανικό σχέδιο λύσης

Το Φεβρουάριο του 1964, και μετά την αποτυχία της πενταμερούς διάσκεψης στο Λονδίνο, οι αγγλοαμερικανοί προτείνουν σχέδιο λύσης του κυπριακού, το οποίο, όμως, η κυπριακή κυβέρνηση θεωρεί ότι προωθεί τη διχοτόμηση και γι' αυτό το απορρίπτει.

Ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας για το κυπριακό

Μετά την επιδείνωση της κατάστασης στην Κύπρο, με διακοινοτικές ταραχές σε διάφορες περιοχές του νησιού, και τις συνεχείς τουρκικές απειλές για εισβολή, το Συμβούλιο Ασφαλείας εκδίδει το 1964 το ψήφισμα 186, με το οποίο:

- Αναγνωρίζει την κυρίαρχη Δημοκρατία της Κύπρου και τη νόμιμη κυβέρνησή της
- Αποφασίζει την αποστολή στην Κύπρο ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ, γνωστή ως UNFICYP
- Διορίζει μεσολαβητή για ειρηνική επίλυση του κυπριακού προβλήματος.

UNFICYP

Διεθνής ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ που εγκαταστάθηκε στην Κύπρο το Μάρτη του 1964, μετά από σχετικό ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας (ψήφισμα 186). Η UNFICYP εξακολουθεί να βρίσκεται στην Κύπρο μέχρι σήμερα.

**Ενίσχυση της άμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας
για αντιμετώπιση της εντεινόμενης τουρκικής απειλής**

**Ίδρυση Εθνικής
Φρουράς**

Χρόνος ίδρυσης: 1964
Αρχηγός: Γεώργιος Γρίβας

**Αποστολή Ελληνικής
Μεραρχίας**

Αποστέλλεται μυστικά στην Κύπρο, από την κυβέρνηση Γεώργιου Παπανδρέου, μια μεραρχία στρατού και Έλληνες αξιωματικοί για στελέχωση της Κυπριακής Εθνοφρουράς.
Στόχος της Ελληνικής Κυβέρνησης να καταστήσει την Κύπρο αμυντικά αυτοδύναμη.

Οι πιο πάνω ενέργειες προκάλεσαν έντονες τουρκικές αντιδράσεις και έθεσαν σε κίνδυνο τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η απειλούμενη μάλιστα τουρκική εισβολή στην Κύπρο αποφεύχθηκε μετά από τη δραστική παρέμβαση της Αμερικής και της Σοβιετική Ένωσης.

Σχέδιο Άτσεσον I (1964)

Στο πλαίσιο των αμερικανικών προσπαθειών για επίλυση του κυπριακού η αμερικανική κυβέρνηση αναθέτει στον Ντην Άτσεσον, πρώην Υπουργό Εξωτερικών της Αμερικής, μεσολαβητικό ρόλο. Ο τελευταίος, καταθέτει σχέδιο λύσης του κυπριακού προς τα ενδιαφερόμενα μέρη, το οποίο προνοούσε την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα και την παραχώρηση μεγάλης τουρκικής στρατιωτικής βάσης στην Καρπασία. Προνοούσε επίσης «...και την εγκαθίδρυση δύο Τουρκικών καντονίων στην Κύπρο ... και την παραχώρηση ενός μικρού ελληνικού νησιού στην Τουρκία» (Χατζηδημητρίου Κ., Ιστορία της Κύπρου, Λευκωσία, 1987, σ. 319).

Το σχέδιο απορρίφθηκε τόσο από την Ελληνική Κυβέρνηση όσο και από την Κυβέρνηση της Κύπρου, ως διχοτομικό. Σύμφωνα με την ελληνική και κυπριακή κυβέρνηση το σχέδιο αυτό «...μπορεί να θεωρηθεί σαν το πρώτο δείγμα για τη «διπλή Ένωση»...» (Χατζηδημητρίου Κ., Ιστορία της Κύπρου, Λευκωσία, 1987, σ. 319).

Μάχες Τηλλυρίας

Στις 7 Αυγούστου 1964 ξέσπασαν στην περιοχή της Τηλλυρίας αιματηρές συγκρούσεις που κράτησαν τέσσερις μέρες. Οι συγκρούσεις άρχισαν όταν η Εθνική Φρουρά, που αντιμετώπιζε τη συνεχή τουρκική προκλητικότητα στην περιοχή, προσπάθησε να εξουδετερώσει το θύλακα Μανσούρας – Κοκκίνων, που είχαν δημιουργήσει οι Τούρκοι με απώτερο στόχο τη δημιουργία προγεφυρώματος για μια ενδεχόμενη τουρκική απόβαση την Κύπρο. Κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων τουρκικά βομβαρδιστικά αεροπλάνα επιτέθηκαν εναντίον θέσεων της Εθνικής Φρουράς αλλά και κατοικημένων περιοχών. Τελικός απολογισμός των συγκρούσεων ήταν 53 Ελληνοκύπριοι και Ελλαδίτες νεκροί και 125 τραυματίες, μεταξύ των οποίων και άμαχος πληθυσμός. Οι συγκρούσεις τερματίστηκαν μετά από απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για εκεχειρία. Άμεση ήταν και η παρέμβαση της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία έκανε διαβήματα προς την Τουρκική Κυβέρνηση για τερματισμό των συγκρούσεων, μετά από έκκληση του Μακαρίου προς όλους τους αρχηγούς κρατών.

Σχέδιο Άτσεσον II (1964)

Προέκυψε μετά από τις έντονες ανησυχίες της Αμερικανικής Κυβέρνησης για την ανάμιξη της Σοβιετικής Ένωσης στο κυπριακό πρόβλημα. Οι Αμερικανοί στόχευαν στην προώθηση του ελληνοτουρκικού διαλόγου, στο πλαίσιο του οποίου θα επιλυόταν το κυπριακό και συνεπώς θα έπαυε να απειλεί τη συνοχή της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας (NATO). Το νέο σχέδιο Άτσεσον, που υποβλήθηκε στις κυβερνήσεις Ελλάδας και Τουρκίας, περιλάμβανε κάποιες βελτιωμένες εισηγήσεις για την ελληνική πλευρά. Τελικά απορρίφθηκε τόσο από την ελληνική όσο και από την τουρκική πλευρά.

Έκθεση Γκάλο Πλάζα

Ήταν άλλη μια προσπάθεια εξεύρεσης συμβιβαστικής λύσης στο κυπριακό πρόβλημα, που στηρίχτηκε στην έκθεση του μεσολαβητή του ΟΗΕ Γκάλο Πλάζα. Η έκθεση αυτή:

- ◆ Διατύπωνε το ανεφάρμοστο των Συμφωνιών Ζυρίχης - Λονδίνου
- ◆ Απέκλειε τον εδαφικό διαχωρισμό του νησιού
- ◆ Ζητούσε από την ελληνοκυπριακή πλευρά να αυτοπεριορίσει το δικαίωμα του λαού της Κύπρου για αυτοδιάθεση
- ◆ Πρότεινε τη δημιουργία ενός πλήρους ανεξάρτητου και δημοκρατικού κράτους
- ◆ Τόνιζε ότι η διατήρηση της Κύπρου ως ανεξάρτητου κράτους θα έπρεπε να πηγάζει από σχετική ελεύθερη απόφαση της Κυπριακής Κυβέρνησης και του λαού της και όχι να επιβληθεί ως όρος σε αυτούς.

Οι αντιδράσεις της ελληνικής και της τουρκικής πλευράς στην έκθεση Γκάλο Πλάζα

Ελληνική πλευρά

Διακρίνει θετικά στοιχεία στην Έκθεση και δηλώνει την ετοιμότητά της για διαπραγμάτευση, παρά τις διαφωνίες της για το θέμα της αυτοδιάθεσης.

Τουρκική πλευρά

Απορρίπτει την έκθεση, κατηγορεί τον Γκάλο Πλάζα για υπέρβαση των όρων εντολής του και απαιτεί τερματισμό των υπηρεσιών του.

«...Ο Πλάζα παρουσιάζοντας τότε την τουρκική πρόταση, αποκάλυψε ότι η Τουρκία επέμενε σε γεωγραφική ομοσπονδία, όπου το βόρειο μέρος 38% του νησιού, θα ήταν κάτω από τον έλεγχο των Τουρκοκυπρίων. Η Τουρκία επέμενε ότι αυτό θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με την ανταλλαγή πληθυσμών...» (Χατζηδημητρίου Κ., Ιστορία της Κύπρου, Λευκωσία, 1987, σ. 319).

Αναβίωση της ιδέας της Ένωσης

Το 1965 αναβιώνει η ιδέα της Ένωσης. Η Ελλαδική και Κυπριακή κυβέρνηση υιοθετούν την ενωτική γραμμή μετά την αποτυχημένη κατάληξη των μεσολαβητικών προσπαθειών των Άτσεσον και Γκάλο Πλάζα και την κορύφωση της έντασης ανάμεσα στις δύο Κοινότητες.

Η πολιτική κρίση στην Ελλάδα και η Κύπρος

Η εσωτερική πολιτική αστάθεια που επικρατεί στην Ελλάδα με το βασιλικό πραξικόπημα του Ιουλίου του 1965, αλλά κυρίως με την επιβολή της στρατιωτικής δικτατορίας τον Απρίλιο του 1967, οδηγούν Ελλάδα και Κύπρο σε νέες περιπέτειες. Η άνοδος της Χούντας στην εξουσία ενθαρρύνει αντιμακαριακούς κύκλους και Ελλαδίτες αξιωματικούς της Εθνικής Φρουράς και της ΕΛΔΥΚ, οι οποίοι προετοιμάζουν ανατροπή του Μακαρίου. Ο δικτάτορας Παπαδόπουλος επισκέπτεται την Κύπρο (Αύγουστος 1967) με στόχο τη διερεύνηση των προθέσεων Μακαρίου για μια «διχοτομημένη ένωση» και τη δημιουργία ενωτικού κλίματος ενόψει των συνομιλιών του Έβρου, ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία. Η αποτυχία των συνομιλιών αυτών, οδήγησε τελικά σε περαιτέρω σκλήρυνση της τουρκικής στάσης.

ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΦΙΝΟΥ (1967)

Τα αιματηρά επεισόδια της Κοφίνου σηματοδότησαν την κλιμάκωση των συγκρούσεων μεταξύ των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων και επηρέασαν σε πολύ μεγάλο βαθμό την ισορροπία δυνάμεων στο νησί αλλά και τη μελλοντική πορεία του κυπριακού προβλήματος.

**Έναρξη γεγονότων
(14 Νοεμβρίου 1967)**

→ Η Εθνική Φρουρά και η Αστυνομία εξαπέλυσαν συνδυασμένη επίθεση εναντίον θέσεων Τουρκοκυπρίων στην Κοφίνου, χωριό της επαρχίας Λάρνακας.

ΣΤΟΧΟΣ

↓
Να παρεμποδιστεί η δημιουργία τουρικού θύλακα – καντονίου στην περιοχή Κοφίνου – Αγ. Θεοδώρου. Ήδη οι Τούρκοι είχαν οργανωθεί και δημιουργούσαν διάφορα προβλήματα στη βασική συγκοινωνιακή αρτηρία Λευκωσία – Λεμεσού.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

↙ **Τουρκία**

Απειλεί με στρατιωτική επέμβαση

↘ **ΟΗΕ – Διεθνής Κοινότητα**

Εκφράζουν τη δυσφορία τους

↓
Δικτάτορες

Πανικοβάλλονται και ανακαλούν το Γ. Γρίβα από την αρχιστρατηγία με το αιτιολογικό της κατάχρησης εξουσίας και υπέρβασης οδηγιών

Πρόταση (φόρμουλα) Σάυρους Βανς

Ετοιμάστηκε από τον αμερικανό απεσταλμένο Σάυρους Βανς σε μια προσπάθεια αποκλιμάκωσης της κρίσης, που προκλήθηκε από τα γεγονότα της Κοφίνου και την τουρκική προκλητικότητα που ακολούθησε. Η πρόταση αυτή προνοούσε:

1. Αποχώρηση των ελληνικών δυνάμεων από την Κύπρο
2. Ακύρωση των σχεδίων της Τουρκίας για απόβαση στην Κύπρο
3. Διάλυση της Εθνικής Φρουράς
4. Διεύρυνση του ειρηνευτικού ρόλου της UNFICYP, για εποπτεία του αφοπλισμού όλων των δυνάμεων που συγκροτήθηκαν μετά το 1963 και κατοχύρωση της εσωτερικής ασφάλειας.

Οι κυβερνήσεις Ελλάδας και Τουρκίας αποδέχτηκαν την πιο πάνω πρόταση, ενώ η Κυπριακή κυβέρνηση την απέρριψε λόγω των δύο τελευταίων προνοιών της.